

merkbaar. Zelfs ontleende hij direct daaraan, bijv. Salome met het hoofd van Johannes de Dooper.

Giotto is echter monumentaler en dramatischer, onze beeldhouwer meer lyrisch en mild.

Het rijpst aan de deur zijn de Deugden. Zij verschillen onderling niet sterk, doch zijn alle gekenmerkt door een zekere grootsheid in de opvatting.

De deur was reeds na twee jaar gegoten. In 1333 krijgt Andrea opdracht voor 24 leeuwenkoppen. In 1336 is alles zeker klaar geweest.

Hij moet toen aan de reliëfs hebben gewerkt die de Campanile versieren, maar nu wordt het probleem van zijn kunst wat moeilijker.

Giotto was in April 1334 benoemd tot Capo Maestro van den Dom en andere bouwwerken te Florence. Drie maanden later begon hij aan de fundamenten van den Campanile. Een tekening te Siena wordt beschouwd als een ontwerp van den kunstenaar voor de Florentijnsche klokketoren. Volgens dit ontwerp zou hem echter een meer Gothisch gebouw voor den geest hebben gezwefd.

Belangrijker, voor ons, is echter dat Giotto wellicht ook het programma heeft ontworpen van den reliëfcyclus die in twee boven elkaar liggende rijen den toren siert. Ghiberti spreekt zelfs in zijn commentari van \pm 1450 van modellen die Giotto voor deze reliëfs zou hebben gemaakt en voegt er aan toe dat „men zegt” dat de kunstenaar de twee eerste reliëfs eigenhandig heeft vervaardigd.

Het is niet waarschijnlijk dat de schilder op ongeveer zeventig-jarigen leeftijd nog den beitel ter hand heeft genomen en wat de modellen betreft: het zou mogelijk kunnen zijn dat hier van klei-modellen sprake was. Eerder moeten wij echter aan teekeningen denken, die zijn steenbewerkers uitvoerden.

Giotto stierf in 1336 en werd opgevolgd als bouwleider door Andrea Pisano, die waarschijnlijk reeds verandering in de constructie bracht.

Wij zien ook duidelijk Andrea's stijl in een aantal van de reliëfs aan den toren, maar we weten natuurlijk niet in hoeverre deze voorstellingen zijn eigen vinding zijn, of wel ontleend werden aan de teekeningen van zijn voorganger.

De onderste rij begint aan den Westkant met de schepping van Adam en Eva, in twee reliëfs, dan volgt de mensch als de Schepper van zijn Cultuur, zooals Jabal de herder, Noach de wijnbouwer. Daarna komen aan de Zuidzijde de wetenschappen, en gaan we verder de rij langs dan zien we ook de kunsten. (De laatste vijf reliëfs — aan de Noordzijde — zijn eerst uit de 15e eeuw).

De bovenste zône vertoont de zeven planeten, de zeven deugden, de zeven vrije kunsten en de zeven sacramenten.

Bij het Noach-reliëf denkt men dikwijls aan een ontwerp van Giotto.